

Stalo se...

BERGEN 2005

Ve dnech 19.–20. 5. 2005 se v rámci boloňského procesu v norském Bergenu sešla již 4. konference ministrů odpovědných za vysoké školství.¹⁾ Konferenci se zúčastnili ministři členských zemí boloňského procesu, další odpovědní pracovníci ministerstev, zástupci vysokých škol, studentů a další odborníci, kterých se rozvoj vysokého školství týká (např. zástupci zaměstnavatelských svazů) ze 45 zemí Evropy, USA a Latinské Ameriky, dále pak představitelé Evropské komise v čele s komisařem *Jánem Figelem*, Rady Evropy, UNESCO, Evropské asociace univerzit, Evropské asociace institucí terciárního vzdělávání, ESIB – Národních svazů studentů v Evropě a dalších.

19. 5. a 20. 5. dopoledne proběhla plenární zasedání, 19. 5. odpoledne pak uzavřené jednání ministrů, kteří reagovali zejména na přednesené zprávy a diskutovali o komuniké, jež na závěr jednání 20. 5. slavnostně podepsali. Paralelně s jednáním ministrů 19. 5. odpoledne se sešly čtyři pracovní skupiny tematicky zaměřené na:

1. doktorská studia a vztah mezi vysokým školstvím, výzkumem a vývojem,
2. celoživotní vzdělávání,
3. zabezpečení kvality a uznávání v globální perspektivě,
4. autonomii vysokých škol a řízení a správu.

Závěry přijaté těmito pracovními skupinami budou využity pro pracovní program „Mezi Bergenem a Londýnem“.

Hlavní výstupy z konference:

Do procesu byly přijaty nově Arménie, Ázerbájdžán, Gruzie, Moldávie, Ukrajina. Celkem je tedy v bo-

loňském procesu zapojeno 45 zemí ze 48 signatářských zemí Evropské kulturní dohody.²⁾

Ministři nerozšířili boloňský proces o žádnou novou oblast, zůstává stávajících deset. V Bergenu byl dále prohlouben trend, který započal v Berlíně 2003 – půjde o konkrétní implementaci, konkrétní úkoly s konkrétní zodpovědností. V komuniké z Bergenu se nikdy nehovoří o všech deseti oblastech Procesu, ale vždy o konkrétních aktivitách v rámci jedné určité problematiky. Nad rámec 3 priorit z Berlína – zabezpečení kvality, první dva cykly studia a uznávání vzdělání, je kladen důraz na sociální dimenzi procesu, na vztah mezi Evropou (Evropským prostorem vysokoškolského vzdělávání) a ostatním světem (tzv. „externí rozměr boloňského procesu“). Větší pozornost je věnována aspektům spojeným s celoživotním vzděláváním, včetně uznávání předchozího vzdělání (i toho získaného mimo VŠ, a to i neformálního) pro účely dalšího studia.

Ministři dále přijali 2 dokumenty, které určují na evropské úrovni:

1. Rámec kvalifikací pro Evropský prostor vysokoškolského vzdělávání (Overarching framework of qualifications for EHEA), který zahrnuje 3 cykly (včetně propojení s „kratším“ terciárním cyklem – v Komuniké uvedeno: „within national contexts, the possibility of intermediate qualifications“), obecné deskriptory pro každý cyklus založené na výstupech ze vzdělávání („learning outcomes“), kompetencích a studijní zátěži vyjádřené v ECTS kreditech pro 1. a 2. cyklus, pro 3. cyklus ve standardních rocích studia.
2. Soubor standardů, postupů a hlavních směrů v oblasti zabezpečení kvality a přijali též princip Evropského registru agentur pro zabezpečení kvality.

¹⁾ 1999 Bologna, 2001 Praha, 2003 Berlín. Celému boloňskému procesu předcházelo setkání ministrů Francie, Itálie, Německa a Velké Británie v roce 1998 v Paříži.

²⁾ Zbývající 3 země jsou Bělorusko, Monako a San Marino.

V Komuniké ministři „přivítali princip Evropského registru kvality pro národní agentury zabývající se zabezpečením kvality, založený na národním „peer review“ (nic více a nic méně) a požádali „ENQA ve spolupráci s EUA, EURASHE a ESIB dále vyvinout praktickou implementaci“.

Pro jednotlivé země z toho vyplývá, že

1. do roku 2007 každá země zahájí práce na národním rámci kvalifikací, který bude v souladu s evropským. Národní rámce kvalifikací by měly být připraveny do roku 2010, zprávu o průběhu příprav a implementace podají jednotlivé země do roku 2007 (před konferencí ministrů v Londýně),
2. na národní úrovni bude implementován navržený model vnějšího hodnocení, které bude vycházet z přijatých standardů (viz výše).

Oba přijaté dokumenty spolu s Lisabonskou úmluvou tak na evropské úrovni vymezují základní charakteristiky Evropského prostoru vysokoškolského vzdělávání v roce 2010, ale i v dalších letech.

Komuniké zdůrazňuje nutnost propojení vědy a výzkumu se vzděláváním a klade důraz na 3., doktorský, cyklus studia. Standardní doba je 3-4 roky, zdůrazněna je mezioborovost. Pro konferenci ministrů v Londýně bude připravena zpráva, o tom, jak se doktorské programy v Evropě vyvíjejí. Vedoucí úlohu sehraje EUA.

Inventura - „Stocktaking“

Ministři přijali zprávu, která se zabývala implementací 3 priorit z Berlína. Řídící skupina byla pověřena, aby pokračovala ve sledování realizace úkolů. Důraz bude kladen opět na 3 priority - zabezpečení kvality, uznávání vzdělání a prvé dva cykly studia, zejména na:

- implementaci Souboru standardů, postupů a hlavních směrů v oblasti zabezpečení kvality (ENQA),
- implementaci národních rámců kvalifikací,
- udělování diplomů a uznávání programů typu „joint degrees“,

- vytváření „flexibilních možností studia“ a uznávání předchozího vzdělání pro účely dalšího studia.

Dále budou prezentována srovnatelná data týkající se mobility studentů a učitelů a sociální dimenze jako základ pro následující hlubší analýzu. Za tento proces odpovídá Řídící skupina (BFUG).

Konference ministrů otevřela otázku, jak se bude boloňský proces vyvíjet po roce 2010. Ministři požádali BFUG, aby tuto otázku rozpracovala dále.

Za pozornost dále stojí vystoupení pana komisaře *J. Figela*. Na webových stránkách je lze nalézt v materiálu „Realising the European Higher Education Area - Achieving the Goals“.

Příští konference ministrů se sejde v květnu 2007 v Londýně.

První zasedání Řídící skupiny (BFUG) se bude konat 12.-13. 10. 2005 v Manchesteru.

Materiály ke konferenci lze nalézt na adrese: <http://www.bologna-bergen2005.no>

Zejména pak

- 1) Bergenské komuniké
- 2) „Stock taking report“, který ukazuje, kam která země dospěla mezi Berlínem a Bergenem v plnění tří základních priorit
- 3) Rámec kvalifikací pro Evropský prostor vysokoškolského vzdělávání (Overarching framework of qualifications for EHEA)
- 4) Soubor standardů, postupů a hlavních směrů v oblasti zabezpečení kvality - zpráva ENQA
- 5) Materiál EK - „Realising European Higher Education Area - Achieving the Goals“
- 6) Analýza připravená studenty - „Bologna with Students Eyes“
- 7) Analýza připravená EUA - „Trends IV“

- vřf -